

Lukudiplomin tavoitteena on

- herättää ja ylläpitää lukuharrastusta sekä tarjota kiinnostavaa luettavaa lapsille ja nuorille
- kehittää lukutaitoa
- tutustuttaa kirjallisuuden eri lajeihin ja ohjata lukemista monipuoliseen kirjallisuuteen
- antaa elämyksiä ja herättää tunteita
- kartuttaa yleissivistystä ja antaa valmiuksia tietojen ja taitojen kehittämiseen

Taito ymmärtää ja käyttää painettua sanaa ja kuvaa eli toiminnallinen lukutaito vaikuttaa lapsen ja nuoren elämään ja menestykseen kouluaikana ja myös myöhemmin elämässä. Se vaikuttaa niin koulussa, työssä, aikuiskoulutuksessa kuin vapaa-aikanakin. Tarjoamalla kiinnostavaa ja koskettavaa luettavaa luodaan mahdollisuuksia toiminnallisen lukutaidon kehittymiseen.

Lukutaito kehittyy lukemalla, ja hyvän lukutaidon voi saada vain lukemalla paljon. Monipuolinen lukeminen laajentaa sanavarastoa ja kehittää lukijan ilmaisukykyä. Hyvä luku- ja ilmaisutaito kasvattavat myös lapsen itsetuntoa.

Lukeminen antaa elämyksiä, herättää tunteita ja kehittää mielikuvitusta. Kirjat auttavat ymmärtämään sekä omia että muiden tunteita. Siten lukeminen antaa valmiuksia myös sosiaalisten taitojen kehittymiseen.

Kirjat – myös kaunokirjalliset teokset – sisältävät paljon tietoa. Lukemalla voi tutustua eri aikakausiin, maihin ja maanosiin. Kirjalistoilla on niin kotimaista kuin käännettyäkin kirjallisuutta, ja myös paikallisuus on pyritty huomioimaan.

Lukudiplomi innostaa lapsia ja nuoria lukemaan. Tavoitteena on innostaa myös niitä, jotka eivät lue lainkaan tai jotka lukevat hyvin vähän. Ennen kaikkea lukudiplomilla halutaan antaa lukijalle iloa ja myönteisiä kokemuksia ja näin edistää jatkuvan lukuharrastuksen viriämistä.

Lukudiplomin suorittaminen

Lukudiplomin suorittaminen on oppilaalle vapaaehtoista, ja kirjat luetaan pääsääntöisesti omalla ajalla. Lukemalla lukudiplomiin tarvittavat kirjat ja tekemällä siihen kuuluvat tehtävät oppilas osoittaa harrastusta lukemiseen ja valmiutta oma-aloitteiseen työskentelyyn.

Kunnissa ja kouluissa päätetään itsenäisesti, miten lukudiplomit suoritetaan. Koulussa voidaan harkita, ottaako diplomisuorituksia vastaan yksi opettaja kultakin luokka-asteelta vai oma luokanopettaja.

Diplomin suorittamistavat voivat vaihdella. Opettaja antaa oppilaalle tarkempia ohjeita lukudiplomin suorittamisesta ja sopii suoritustavoista oppilaiden kanssa. Oppilas valitsee ohjeiden mukaan kirjoja valintalistoilta. On tärkeää, että opettaja jossain määrin ohjaa ja kontrolloi kirjojen ymmärtämistä ja lukemista. Ohessa on tehtävähdotuksia eri luokka-asteille. Oppilaat voivat pitää lukupäiväkirjaa, he voivat kirjoittaa ja piirtää kirjoista, he voivat tehdä kirjaesittelyn tai arvostella kirjan. Toivottavasti luetuista kirjoista myös keskustellaan.

Erityisoppilaiden lukudiplomi

Opettaja voi laatia kullekin oppilaalle hänen luku- ja kehitystasoaan vastaavan kirjalistan lukudiplomia varten. Kirjoja voi valita eri luokkien lukudiplomilistoilta ja niiden ulkopuolelta.

Lukudiplomi oppilaille, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi

Opettaja voi laatia kullekin oppilaalle oman kirjalistan diplomikirjalistoista ja lisätä listalle mahdollisuuksien mukaan kirjoja oppilaan omalla äidinkielellä.

Todistus lukuharrastuksesta

Lukuvuoden päättyessä lukudiplomin suorittanut oppilas saa suorituksestaan lukudiplomin. Diplomien luovutuksesta päätetään kunta- ja koulukohtaisesti. Lukuvuoden päättyessä voidaan esimerkiksi järjestää erillinen lukudiplomitalaisuus tai lukudiplomit jaetaan siinä päätöstilaisuudessa, jossa muutkin harrastepalkinnot ja -kunniakirjat jaetaan.

Oppilaalle annettavan todistuksen muoto ja sisältö päätetään kunta- tai koulukohtaisesti. Opettajien lukudiplomiaineistossa on Kirja kantaa -lukudiplomin mallipohjat, joita voidaan käyttää oppilaille jaettavien diplomien pohjana.

Lukudiplomilla pyritään sekä innostamaan vähän lukevia lapsia ja nuoria lukemaan enemmän että antamaan tunnustusta kirjallisuutta harrastavalle omasta harrastuksestaan. Näin lukemista harrastava saa tunnustusta omasta harrastuksestaan kuten tunnustusta saadaan muistakin erityisharrastuksista, kuten urheilumenestyksestä ja musiikin ansioista.

Diplomin käyttöönotosta ilmoitus kirjastolle

On hyvä, jos koulut/luokat ilmoittavat lukudiplomin käyttöönotosta omaan kirjastoonsa. Tällöin kirjastot voivat paremmin varautua palvelujen kysyntään ja seurata kokoelmiensa diplomikirjojen saatavuutta ja riittävyttä. Kirjastoissa voidaan myös varautua vinkkaamaan lukudiplomikirjoja. Ilmoituksen lukudiplomin käyttöönotosta voi tehdä esimerkiksi sähköpostitse kotikunnan kirjastoon.

Tausta

Kirja kantaa -lukudiplomi on suunniteltu Alavieskan, Kalajoen, Merijärven, Nivalan, Oulaisten, Pyhäjoen, Sievin ja Ylivieskan peruskoulujen käyttöön. Se on tarkoitettu etenkin niitä kouluja ja luokkia varten, joilla lukudiplomi ei vielä ole ollut käytössä. Alueella on käytössä myös muita kunnallisia tai koulukohtaisia lukudiplomeita.

Kirja kantaa -lukudiplomi on tuotettu LEADER+ -ohjelmaan kuuluvassa Alueellinen lasten- ja nuortenkirjastonhoitaja -hankkeessa. Hankeyhteistyössä ovat mukana Kirja kantaa, tarina tukee -kirjastot eli Alavieskan, Kalajoen, Merijärven, Nivalan, Oulaisten, Pyhäjoen, Sievin ja Ylivieskan kunnalliset kirjastot.

Kirja kantaa -lukudiplomin pohjana on ollut Hämeenlinnan lukudiplomi Nuorten Pakki, jota Hämeenlinnan lukudiplomin suunnittelijoiden ja tekijöiden luvalla on käytetty pohjana Kirja kantaa -lukudiplomia kehitettäessä. Esimerkiksi Nuorten Pakin Tehtäväpankkia on

hyödynnetty lähes sellaisenaan. Lukudiplomin sisältöön ovat vaikuttaneet myös monet muut lukudiplomit. Esimerkkeinä voi mainita mm. Lukukettu-kirjallisuusdiplomin ja Lukemalla lentoon -lukudiplomin sekä alueella jo käytössä olleet kuntien ja koulujen lukudiplomit.

Lukudiplomia on kehitetty yhteistyössä alueen kirjastoväen ja koulujen opettajien kanssa. Opettajien ja kirjastoväen työpanos ja vaikutus on ollut merkittävä etenkin kirjallisten sisältöä kehitettäessä. Alueen tarpeet, paikallisuus ja kirjastojen kokoelmat on otettu huomioon lukudiplomin sisällössä.

Lukudiplomia pyritään kehittämään myös jatkossa, ja palaute lukudiplomista on tervetullutta. Lukudiplomia koskevan palautteen voi toimittaa johonkin alueen kunnallisista kirjastoista.

Tekijänoikeudet

Lukudiplomiaineistoa voi vapaasti tulostaa ja monistaa lukudiplomikäyttöön. Tehtävä-, suoritus- ja todistus pohjia saa soveltaa ja muokata tarpeen mukaan. Jos sisältöön ja muotoon tehdään merkittäviä muutoksia, pohjien ylä- ja alatunnisteita on hyvä myös muuttaa todellisuutta vastaavaksi. Ylä- ja alatunnisteiden tiedot on syytä poistaa, jos suorituksessa käytetyt lukulistat poikkeavat merkittävästi käytössä olevasta Kirja kantaa -kirjallistasta.

Kirja kantaa -lukudiplomin pohjana on ollut Hämeenlinnan lukudiplomi Nuorten Pakki, jota Hämeenlinnan lukudiplomin suunnittelijoiden ja tekijöiden luvalla on käytetty pohjana. Lukudiplomin sisältöön ovat vaikuttaneet myös monet muut lukudiplomit. Jos Kirja kantaa -lukudiplomia käytetään Kirja kantaa -alueen ulkopuolella sellaisenaan tai siitä muokataan omia versioita, kuulemme siitä mielellämme. Pyydämme ilmoittamaan asiasta Kalajoen kaupunginkirjastoon.